

III. Erdei fenyő.

Gr. Wenkheim István nagy-lévárdi erdőhivatal, Nagy-Lévárd, loco Nagy-Lévárd	200 kgr.	6 —
Gr. Zay Miklós erdőhivatala, Zay-Ugrócz, szállítható 1902. január és februárban	100 „	6 20
M. kir. kincstár (szomolnoki m. kir. erdőgondnokság), Szomolnok, tobozokban gyűjtött állapotban	70 hl.	4 20
Volt urbéresek, Vidernik u. p. Káposztafalu, tobozokban gyűjtetlen állapotban	200 „	1 —

IV. Fekete fenyő.

Gróf Apponyi Géza, Hőgyész. Megrendelhető: uradalmi erdészeti hivatalnál, Hőgyészen	2—3 q.	— —
---	--------	-----

V. Vörös fenyő.

Volt urbéresek, Vikactócz, tobozokban gyűjtetlen állapotban	100 hl.	— 50
---	---------	------

KÜLÖNFÉLÉK.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek közgyűlése, a melyről t. olvasóink lapunk januári számában fognak bővebb tudósítást nyerni, f. hó 7-én programmszerűen folyt le 145 tag részvétele mellett. Lefolyásáról most, a lap zárta előtt csak a következő rövid tájékozást nyújthatjuk. A mult közgyűlés óta kifejtett egyesületi működésről szóló titkári jelentés tudomásul vétele után báró Bánffy Dezső elnök ő excellenciája megemlékezvén Horváth Sándor érdemeiről, a tagok áldozatkészségéből összegyűlt és róla elnevezett alapítvány átvételét jelentette be a közgyűlésnek, mely az alapszabályok erre vonatkozó módosítását jóváhagyta. A Deák Ferencz-alapítványból Gaul Károly műegyetemi tanárnak a házi faiparról és Gellért József m. á. v. mérnök szaktársunknak a bükkfa romlásáról és megóvásáról szóló műve nyert 200—200 K. jutalmat. A közgyűlés ezután a m. é. számadásokat és a jövő évi költségelőirányzatot jóváhagyva, az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatóságának lekötölezően szives meghívását, hogy az egyesület jövő évi közgyűlését aradmegyei birtokán, Gurahonczon tartsa, köszönettel elfogadta.

A közgyűlés után a közgyűlés tagjai a Continental-szálló nagytermében gyűltek össze közös ebédre.

(—n—) **Az 1902. évi állami költségvetésnek az erdészetre vonatkozó részéről** t. olvasóinknak a következő tájékoztatást óhajtjuk nyújtani:

Az állami erdők rendes kiadásai 10.735,523 K.-val vannak előirányozva. A mult évi előirányzathoz képest jelentékenyebb kiadási többlet csakis a személyi járandóságok rovatán mutatkozik 127,181 K. összeggel, a melyből 33,957 K. az erdészeti altisztek egyenruhaátalányainak 50 K.-ra leendő kiegészítésére szolgál, 93,224 K. pedig az altisztek fizetésének végleges rendezésére fordítandó.

Voltaképen a ruhaátalányra előirányzott összeg 35,721 K., mint többkiadás mégis csak a fenn kimutatott összeg szerepel, mert 1764 K. az erdőtiszti járandóságoknál megtakarítható.

Daczára azonban annak, hogy az erdőtiszti járandóságok 1764 K.-val kisebb összegben irányoztattak elő, mégis igen kedvezőnek kell jelezniünk az új költségvetést a kincstári erdőtisztekre nézve. Ez a megtakarítás ugyanis olyképen volt elérhető, hogy a rendszeresített állások száma 23 pályázó hiányában be nem töltött erdőgyakornoki állás beszüntetése által 510-ről 487-re száll alá, az 1764 K. levonása után fenmaradó összeg keretén belül pedig az erdőtiszti fizetések rendezése, illetőleg az egyes fizetési osztályok között mutatkozó aránytalanság megszüntetése befejezést nyer.

Az arányosítást a miniszter ur a VIII. és VII. fizetési osztályokra is ki óhajtja terjeszteni s az egyes fizetési osztályok létszáma között ugyanazt az arányt létesíteni, a mely az állami kezelésbe vett községi erdőknél alkalmazott erdőtiszteknél fennáll.

E szerint lesz:

a VI. fizetési osztályban mint eddig	---	---	---	6 állás
a VII. „ „ „ az eddigi	12 helyett	21	„	„
a VIII. „ „ „ „ „	29	60	„	„
a IX. „ „ „ „ „	211	159	„	„
á X. „ „ „ „ „	119	114	„	„
a XI. „ „ „ „ „	70	71	„	„
gyakornoki állás	63	56	„	„

Amig tehát eddig a VI—VIII. fizetési osztályba a kincstári erdőknél alkalmazott tisztviselőknél csak 9·2⁰/₀-a tartozott, ézentul 17·8⁰/₀-ra emelkedik ez a szám.

Teljes elismeréssel kell adóznunk a földművelésügyi miniszter urnak azért a nemes kitartásáért, a melylyel az állami erdőtiszték fizetését éveken át következetesen javította s a mostani helyzetet teremtette, a melyet a korábbi viszonyokkal szemben feltétlenül sokkalta kedvezőbbnek kell elismernünk.

Megragadja figyelmünket a létszám apasztásának az az indokolása, hogy az üzemrendezés immár legnagyobbrészt befejezést nyert „és az ügyvitel egyszerűsítése érdekében tett és még teendő intézkedések” is lehetővé teszik ezt a rendszabályt. Nem ismerjük az eddig e téren már megtörténtnek jelzett intézkedéseket, de érdeklődő várakozással tekintünk a még teendők elé, a melyeket a miniszterium, mint nyilvánvalóan közérdekű és valószínűleg a bürokratizmus bilincseit legalább is meglazító rendelkezéseket Erdészeti Rendeleték Tára czimű rovatunk részére bizonyára rendelkezésünkre fogja bocsátani.

Az állami erdők rendes bevételei a m. é. 18.292,918 K-val szemben csak 17.687,048 K-val vannak kitüntetve. Főleg az épület- és műszerfa alrovaton vár az állam csekélyebb bevételt, mert a tölgyfapiaez helyzete igen kedvezőtlen s így a vinkoveci értékes tölgyerdők eladása nem egészen bizonyos.

Feltűnő, de örvendetes szaporodást észlelünk az állami erdők rendkívüli kiadásainál. Ott ugyanis, mint új 6. rovat „Magánerdők vásárlására” 1.113,057 K szerepel, ugyanannyi, a mennyi a telepítési szolgálatnál, mint az apátfalvi erdőgondnoksághoz tartozó 1,637·86 holdas birtok részletenkinti eladásából rendkívüli bevételként előirányoztatott.

Új és egészséges módosítása ez annak a birtokeserelési politikának, a melyet két év előtt Beksics Gusztáv pártolt a nyilvánosság előtt. Egészséges különösen azért, mert az állami erdők állományát nem apasztja, hanem éppen azon a vidéken, a hol ugy közgazdasági, mint talán nemzetiségi szempontokból legtöbb szükség van reá, szaporítja. Nem vagyunk elfogultak az állami erdőgazdasággal szemben, ismerjük annak számos nehézségét, amely miatt talán éppen a közgazdasági téren ez idő szerint még nem tölti be hivatását egészen, mégis beláthatlan időre helyesnek kell itélnünk az állami erdőbirtoknak hazánk hegyvidékén való terfoglalását, a melyet újabb időben ismét nagyobb mértékben és

örömmel észlelünk s a melynek a szóban forgó új beruházási tétel is szolgálni fog.

Az *állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél* a kiadások 1.455,810 K-val, vagyis az 1901. évhez viszonyítva 79,310 K többlettel vannak előirányozva. A többlet főleg a „csemetekertek és erdősítések“ című alrovatnak 50,000 K-val való növeléséből ered. A bevételek 810,664 K-val szerepelnek (+ 5832 K).

Az *erdőfelügyelőségek* kiadásai a f. évről előirányzott 342,362 K-ról 367,249 K-ra emelkednek. A 24,887 K. többletből említésre méltó az a 10,000 K. ami új alrovatként „közérdekű vadászati ügyek előmozdítására“ vétetett fel. Ez alatt értendő: hasznos vadak telepítése, ingyenes kiosztása, a kártékony vadak pusztításában, vadorzók üldözésében kitűnő védszemélyzet jutalmazása és vadirtási díjak kitűzése hiuzok, farkasok, vaddisznók és üregi nyulak pusztítói részére.

Az *erdőőri szakiskoláknál* a rendes kiadások 120,348 K. (1901-re 109,831 K.) a beruházások 8090 K. (85,590), bevételek 44,257 K. (50,186 K.) A beruházási összeg feltűnő csökkenése onnan ered, hogy a vadászterdei szakiskola építkezése befejezést nyert. A költségvetés indokolása megemlékszik arról a tervről, hogy a dunántúli vidéken egy új erdőőri szakiskola létesíttessék. Teljesen indokoltnak tartjuk, hogy akkor, a mikor egy új erdőőri szakiskola felállításáról van szó, első sorban a Dunántúl jó figyelembe, de másfelől ezuttal sem hallgathatjuk el azt a nézetet, hogy az új szakiskola növendékeinek számához képest majdan a többi szakiskola növendékeinek számát apasztani kellene, mert tudomásunk szerint már most is igen nehéz a szakiskolát végzett egyéneket elhelyezni, s egy bizonyos proletariatus keletkezésének veszedelme forog fenn. Ugy hisszük, hogy a szakiskolák, ha növendékeik sorsát figyelemmel kísérik, erre nézve érdekes adatokkal szolgálhatnak.

Az *országos erdei alap* bevétele és kiadása, mint eddig, egyaránt 200,000 K. A *kopár területek befásítására szolgáló állami segély* 250,000 K-ról 300,000 K-ra emeltetett.

Az erdészetet érdeklő kiadási tételként a *deliblati birtoknál*, a mely tudvalevőleg már nem áll erdészeti igazgatás alatt, 50,000 K-t találunk erdősítési célokra fölvéve.

A kísérletügynél erdészeti, vadászati és halászati muzeum

ezéljaira 26,000 K. előirányzattal találkozunk. Ez a muzeum tudvalevőleg kapcsolatban fog állani a mezőgazdasági muzeummal.

Ha egyébiránt a mezőgazdasági kísérletügynél előirányzott 632,414 K-val szembe állítjuk az erdészeti kísérletügynék az erdei alapból fedezett s az államköltségvetésben külön ki sem tüntetett, de a fenti összegnek talán 2—3⁰/₀-ára rugó előirányzatát, fogalmat nyerünk arról, hogy ez intézményünk még mennyire fejlődőképes, ámbár szervezetének és működésének teljes értékű kifejlesztéséhez sem volna természetesen korántsem oly nagy összeg szükséges, mint a mennyibe a többoldalú mezőgazdasági kísérletügy kerül.

Az *erdővásárlási alap* vagyona az 1900. év végével 3.231,851 K. 53 f. volt, a mely összegből 2.380,400 K. van vasuti törzsrészvények alakjában lekötve, 459,775 K. 03 f. pedig bevételi hátralék.

Nagyobb birtokeladások az 1900. év folyamán nem történtek. Összesen 384.142 k. hold több részletben eladott állami erdő faállományának értéke képezte az alap tulajdonképeni újabb bevételét, de befolytak régebben eladott erdők árának részletei. Ezekből, valamint kamatokból stb. összesen 748,907 K. 84 f. bevétele volt az alapnak az 1900. évben. Az eladott erdők területe az alap fennállása (1884) óta 39,412.033 k. hold.

Újabb birtokok az 1900. évben összesen 4716.661 k. hold kiterjedésben vásároltattak. A legjelentékenyebbek ezek közül a gróf Teleki Samutól Fogaras vármegyében vásárolt 3497.195 k. holdnyi birtok, melynek vételára 411,282 K. 50 f. volt, azután következik a Bukovecz határában a telepítési alaptól átvett 757.68 k. h. (62,310 K. 30 f.), a gerlachfalvi erdőtársulattól megvásárolt 80 h. erdő és 239.487 k. h. kösziklás terület (31,477 K. 64 f.) és a Székely Farkasnéától megvett matlárházi 99.8 k. h. kiterjedésű erdőbirtok (19,000 K.).

Vasuti törzsrészvényekre összesen 45,000 K. fordítottott.

Az 1900. év végéig az erdővásárlási alapból összesen 77,598.916 k. h. erdő vétetett meg.

Az *állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alapra* vonatkozó jelentésből kiemeljük, hogy míg e humanus intézményből az 1893/94. tanévben 45 gyermek részére 9000 K. segély utalványoztatott, az 1900/901. évre már 133 gyermek részesült 35,200 K. segélyben.

Az 1901. év őszi erdészeti államvizsgák. A folyó évi őszi erdészeti államvizsgák október hó 28-án vették kezdetüket és november hó 6-án értek véget.

Vizsgáló biztosok: Soltz Gyula miniszteri tanácsos és országos főerdőmester elnöklete alatt, Vadas Jenő m. k. főerdőtanácsos erdészeti akadémiai tanár, Csik Imre kir. erdőfelügyelő és Kallina Károly ny. m. kir. főerdőmester voltak

A vizsgára 16-an jelentek meg. Ezek közül tizenhárman képesítettnek nyilvánítottak, három pedig nem kapott oklevelet.

A feladott három írásbeli kérdés, melyeket a vizsgáló bizottság az országos erdészeti egyesület és a selmeczbányai m. k. erdészeti akadémia által előterjesztett javaslatok alapján megállapított, a következők voltak:

I. Valamely erdőgondnokság vízmosásokkal szakgatott 600 holdas elkopárosodott része hat év alatt beerdősítendő. A vízmosásoknak 60 k. holdat kitevő területére 1 éves akác-, a terület másik nagyobbik részére pedig kétéves erdeifenyő-csemetét kellene telepíteni; mily csemetekészletre volna a beerdősítőnek szüksége és mekkora csemetekertet kellene telepíteni, hogy az erdősítést 6 év alatt lehessen befejezni?

Mily módon nevelné vizsgáttevő a szükséges csemetéket és milyképen teljesítené az ültetés munkálatát?

Tapasztalatai szerint a magvak árához és a helyi munkabérekhez képest mily összeget szabna meg a csemeteelőállítási költségekre 1000 darabonkint, valamint az erdősítési költségekre holdanként és egészben?

II. A vadak közül melyek károsok az erdőre? az egyes vadnemek milyen károkat okoznak és mily eszközök állanak az erdőgazda rendelkezésére a károk elleni védekezésnél; mekkorák a vizsgálattevő által ismert vadászati bérösszegek és véleménye szerint kártalanítják-e ezek az erdőbirtokost az erdejében szenvedett károkért.

III. Egy bükkerdő három osztagból áll, melyeknek lényeges adatai a következők:

Osztág	Valódi terület k. hold	Termőhelyi osztály	Állabkor év	Záródás
1	150	II.	30	1·0
2	100	IV.	70	0·9
3	200	III.	120	0·8

Számítsa ki vizsgajelölt megfelelő vágásforduló mellett a hozadékot a m. k. földmívelésügyi ministerium által kiadott utasításokban foglalt hozadékszámítási képlet szerint.

A szükséges adatok az erdészeti segédtablák szerint számítandók ki.

Kallina Károly.

Az 1901. évi erdőőri szakvizsgák eredménye. A folyó év őszén az alább felsorolt helyeken megtartott erdőőri szakvizsgák a következő eredménnyel folytak le:

Folyó szám	A vizsga helye	Megvizsgálatott 1901. évben	Vizsgaeredmény			
			Kitűnően	jól	Kielégítően	nem
			lett képesítve			
1	Budapest	19	—	8	10	1
2	Pozsony	16	—	5	8	3
3	Besztercebánya	21	3	6	8	4
4	Miskolcz	8	—	1	2	5
5	Kassa	25	—	12	10	3
6	Mármarosziget	22	3	8	10	1
7	Debreczen	14	2	4	8	—
8	Kolozsvár	25	3	9	10	3
9	Székely-Udvarhely	10	1	2	5	2
10	Brassó	6	—	1	3	2
11	Nagyszeben	12	—	2	8	2
12	Temesvár	57	18	11	22	6
13	Zombor	13	4	3	4	2
14	Pécs	28	1	3	21	3
15	Szombathely	35	2	9	16	8
Összesen		311	37	84	145	45

Ezekkel a vizsgákkal kapcsolatosan 2 egyén vadőri vizsgálatot is tett sikerrel. Összevetve ezeket az adatokat a múlt évi eredménnyel, kitűnik, hogy a vizsgát tett egyének száma ez idén 74-el csökkent s hogy a vadőri vizsgák intézményével az illetők még mindig nem tudnak megbarátkozni.

A vizsgázottak ez idén egyáltalán jobb készülségük által tüntek fel.

Az erdőtörvény életbeléptetése óta összesen 8096 egyén tett erdőőri szakvizsgát, kik közül 6803 nyert képesítést. *Cserny Győző.*

Néhány erdészeti műszó ajánlása s helyes használata. Van néhány iszonytató, de nagyon megrögzött műszavunk, mely borzadályt kelt minden ép nyelvérzékű emberben s a nyelvészek sem állják meg szó nélkül.

A *fordát* hála istennek mindjobban kiszorítja már a *forgó* vagy *forduló*.

Legjobban állja a sarat az előbbinél is idétlenebb „*állab*”. Megbotránkozott rajta a „Magyar nyelvőr” szerkesztője is, mikor munkámat bírálta, melyről máskülönb en elismerte, hogy „a szokottnál nagyobb súlyt helyez a nyelv helyességére”.

Ajánlotta helyette az „*állomány*” szót, melyet azonban azért nem tarthattam elfogadhatónak, mivel le van foglalva a „substantia” s más kifejezések részére.

Illés Nándor főerdőtanácsos az „*ákáczipaiztetü*”-ről, irt összegező munkájában „*állományt*” használ, szintén bizonyosan az említettem oknál fogva. Hát baj is az — szorosán véve — ha egy szónak több értelme van! Mintha nem fordulnának elő mind a magunk nyelvében, mind a máséban hasonló szavak uton-utfélen, melyeknek nagyon sokféle jelentőségük van.

Vegyük a legelső szót, mely épen elénk akad: a „*bokor*” szót. Bokornak nevezzük a *cserjét*, „*bokorerdő*” a kis terjedelmű fiatal erdő, van „*három bokor saláta*”, van „*egy bokor galamb*” vagy „*fenyős*”, a mi annyit jelent, mint „*pár*”, mely utóbbi szemmel láthatólag német eredetű.

Van „*halászbokor*”; így nevezik a közös halászás céljából összeállt társaságot, „*megbokrosodik*” a ló és szoktak „*bokros*” teendőink lenni. Azt hiszem, ha utána kutatnék, tán még több értelmét is ki tudnám sütni a „*bokor*”-nak.

Mi tarthat tehát vissza attól, hogy az „állomány,-t ne használjuk „állab“ értelmében, mikor ez sokkal kevesebb fogalomkörre terjed ki.

Sőt van még valami, ami nagyon ajánlja e szót. A gazdaszatban u. i. nagyon használatos e szó, pl. van „marhaállomány“, birka-, ló-, disznó- borju- stb. állomány. Ha képzeletben egymás mellé állítjuk e különböző „állományokat“, együttesen látjuk az „állatállományt“-t, mint mi az egész „erdőállományt“, de az egyes kondák, ménesek, csürhék, nyájak úgy vannak egymáshoz sorakozva, mint „állományok“ mint az egész erdőben a tölgy-, bükk-, fenyő-, fiatal-öreg „állomány“.

Én tehát határozottan elfogadhatónak tartom az „állab“ helyett az „állomány“-t.

Egyelőre furesának fog hangzani, de megszokás folytán csak úgy nem lesz feltűnő, mint a lábas jószág különféle állománya.

Helytelenitem a „zárlat“ szót is, mely a magyar nyelv szellemével sehogy sem összeférő, szolgál fordítása a „Schluss“-nak.

A romlatlan magyar ember azt mondja „borul a káposzta“, pedig a német szerint „das Kraut schliesst sich“. A magyar ember a fák koronájára is azt mondja „egybe borul“, „összeborul“.

Miért ne használhatnók mink is a zárlat helyett (mely alatt „birói zárlat“-ot is érthetünk) azt a szót, hogy „borulás“? Hiszen e szó különben is használatos a botanikában, hol a rügypickelyek alatt rejlő levelek egymásracsavarodását nevezik „borulásnak“-nak (vernatio.)

Végül az ugynevezett *gyéritő vágások* szabatos megjelöléséhez kívánok egy pár szót szólni. Minden oly miveletet, melynek célja az állófákat téresebb álláshoz juttatni, ezen általános elnevezés alá kívánám foglalni: *gyérités vagy ritkítás (vigályítás).*

Ezekhez tartoznának dr. Schwappach tanár az „Allgemeine Forst- u. Jagdzeitung“ f. é. juniusi füzetében közölt kitűnő osztályozása szerint a következő vágások:

a) a „gyomláló vágások“ (Reinigungshiebe, Läuterungen), az állományképzésre hátrányos vagy káros egyedek eltávolítása a borulás beálltaig.

b) „erdőlések“ alatt mindazok a vágások értendők, melyeket az állomány teljes egybeborulása után állítunk be (Durchforstung).

c) „*Bontó vágás*“-nak (Lichtung) nevezném pedig azt a műveletet, melyet Schwappach, Lorey és Mayr „*a borulás érélyes megbontásának*“ nevez.

Az erdölés és erdőbontás közti különbséget Schwappach a következőképen határozza meg:

A *bontó vágással kiszedjük* mindazokat a törzseket, melyek *növése erőteljes és ez időszert a visszamaradó szomszédok ártalmára még nincsenek*, de azok kivágása ez utóbbiak növekvésének hatalmasabb lendületet ad.

Az erdölések útján ellenben a *betegeskedő, növésben hanyatló törzseket* vagy *azokat az egyedeket szedjük ki, a melyek maguk is jó növekvésük ugyan, de a visszahagyandó értékesebb, több reményre jogosító törzsekre ártalmasak*. Felvettem e kérdéseket a szakközönségnek olyan szándékkal, miszerint ha valami igazítani valót, vagy helyesebbet tudnak, azzal itt előhozakodni sziveskedjenek, hogy műszavaink határozott alakot nyerjenek s megóvjanak az annyira bénító s a megértést nehezítő ingadozástól és habozástól.

Földes János.

Fába nőtt kő.*) A multkori szakértekezleten volt szerencsém egy diófát bemutatni, a melynek összesodort két ága teljesen össze is nőtt.**) Akkor Mágócsy-Dietz tanár ur felvilágosító előadását élvezhettük, a melylyel ezen esetet s egyáltalában azt magyarázta, hogyan forradnak össze rokonfajú fás növények.

Jelen alkalommal pedig azt óhajtom kidomborítani, hogy a fás növények hogyan viselkednek velük ugyanesak szorosán érintkező rokon, de holt, vagy élő, de nem rokon s végre sem nem rokon sem nem élő tárgyakkal szemben. Azt az említett magyarázatból folyólag rögtön megállapíthatjuk, hogy ezen három eset egyikében sem lehetséges az előbbeni értelemben vett összenövés s azért azt is feltehetjük, hogy itt már nem a tárgy minősége, hanem érintkezésének felülete s az érintkezés minémúsége befolyásolja az élő fának vele szemben való viselkedését.

*) Előadta szerző a kir. magy. Természettudományi Társulat botanikai szakértekezletén 1901 évi november hó 13-án.

***) L. az Erdészeti Lapok 1901. évi november havi füzetének 1168. és köv. l.

Mert világos, hogy ha a tárgy érintkező felülete nagyobb mint a fáé, ez utóbbi előbbent saját testének anyagával be nem boríthatja, magába nem zárhatja, hanem az érintkező felületnek megfelelően excentrikus növése lesz. Így például a fa fallal vagy vastag karóval jutván érintkezésbe, ellaposodik, illetőleg be is horpad az érintkezés felületén. Ha ellenben a test érintkező felülete a fáénál kisebb, akkor a fa évgyűrűi az érintkezés felületén tul emelkednek s az illető tárgyat előbb körül fogják s később ha a tárgy elég rövid s az érintkezés állandó és elég szoros: azt el is borítják.

Maga az a szoros érintkezés lehet kétféle, a szerint, a mint 1. vagy gyorsan muló, de a tárgyat a fa már meglevő állományába részben behatolni kényszerítő erő, 2. állandó, de a tárgyat csak a fa felületéhez szorító erő hozza azt létre.

Az elsőhöz tartozik a fába belevert szög vagy ék, vagy a beléje tört penge vagy fejsze éle. Ide kell sorolnunk a fának saját elhalt ágát is, a melyet különösen a fenyők nőnek be igen szépen. Ezek adják azután azokat a száraz göcsöket, a melyek az ilyen fából fűrészelt deszkákból kiesnek. De ide kell vennünk a fákba lött golyót, vagy repesztések alkalmával beléjük röpitett szilánkokat s kődarabokat is, amely esetek katonai lövöldék és illetőleg kőbányák közelében elég gyakoriak.

Az állandó erő okozta szoros érintkezés eseteihez pedig első sorban a túlszoros kötőguzs tartozik, a melyet a fa ugy magába növeszt, mint a tulkövéredő ujj a karikagyűrűt. Kögörgeteges vidéken meg gyakran láttam, hogy a fának gurult szikla egyik csücske, sőt a fa és szikla, vagy fa és fa közé szorult kődarab részben abba belenőtt, részben meg abból kiállt. A németgladnai m. kir. erdőgondnokság főerdészi védkerületében pedig két fa közzé egy keskeny kis ülődeszkát szorítottak az erdőörök s ennek mind a két végét körülötte a fák anyaga.

Az itt bemutatott fadarab (*Sorbus torminalis*) Márianostra határából a vallás és közalapítványi erdőből való. A benne látható kődarab (trachyt), előfordulása pedig az ottani kőbányákkal áll okozati összefüggésben, a mennyiben valószínűleg a körepszítő erő nyomta azt félig a fába, kiálló részét azután farostok beborították, illetve benőtték.

Dr. Mágócsy-Dietz egyetemi tanár alulirotnak ezen szavaira megjegyezte, hogy azt a fadarabot néhány nappal az értekezlet előtt megvizsgálta s azt találta, hogy a fa belsejében a rostok nagy erővel át vannak ütve s az érintkezés felületén szét vannak ronsolva, sőt meg is barnultak, a mi arra vall, hogy a kő nagy erővel részben a fába nyomult. A fa külseje felé a rostok már ráhajolnak a köre, annak jeléül, hogy ezek a kő beütődése után nőttek arra rá. Mágócsy-Dietz ezzel kapcsolatban Koch tanár útján szerzett taplógombához hasonló, *Daedalea quercina* nevű gombát mutatott be, a mely gyors növekvése közben egy kődarabot emelt fel, ez azután idővel sulyánál fogva a gomba puha állományába süllyedt, a mely felül megint összenőtt s teljesen beborította. Dr. Schilberszky Károly a szakosztály jegyzője pedig ugyancsak a *Daedalea quercina* két példányát mutatta be a melyekben több kavicsdarab látható. Ezek hasonló módon vagy pedig úgy kerülhettek bele, hogy a gomba husa csak a kavicsok közötti szabadabb részeken hatolt át s azokon túl a kavicsok felett ismét egyesült. Dr. Filárszky Nándor muzeumi ör meg a nemzeti muzeum tulajdonát képező egy olyan gyertyánfadarabot mutatott be, melynek ágai közé egy kődarab szorult s ennek folytán mindkét vége a fába nőtt. Érdekes még, hogy ez a két ág feljebb összeszorult s így ott összenőtt. Felemlítette még azt is, hogy a muzeumban egy fatörzs van, a mely a beléje vert vaskapcsot egészen benőtte. Ezt az ungmegyei Hunhocz helységbeli fűrészmalomban vágták fel s gróf Török ajándékozta a muzeumnak báró Vécsey Miklós útján 1853-ban.

Végül dr. Tuzson János m. kir. főerdész volt szives egy olyan bükkfáról megemlékezni, a melybe az 1848. évi szabadságharcz alkalmával Bélabánya tájékán valamely jókora mordályból golyót lőttek. Az azóta a löcsatorna fölé rakodott évgyűrük száma 1848-hoz hozzáadva, a fa döntésének évét adják.

Gabnay Ferenc.

Az amerikai kőrísről. Ujvidék város Dunamenti ártéri erdejében 1895. év tavaszán mintegy 8·7 k. hold területet erdősített be 2 éves amerikai kőriscsemetékkel 3 m. sor- és 1 m. csemetetávolság alkalmazása mellett.

A terület, melyen az erdősítés történt, legnagyobb részben

meglehetősen magas fekvésű dombos hely s csak két oldala olyan, hogy már a kisebb áradás is elborítja.

A fiatalos gyönyörű fejlődést mutat: van ezek között a kilencz éves amerikai kőrisek között olyan példány is, a mely az elmúlt nyár derekán 7·8 *m.* magas, a föld felett 25 *cm.* magasságban pedig 9 *cm.* átmérőjű volt.

Ilyen törzs, igaz, nem sok van, de valamennyien, még az áradás által járt részen állók is, sokkal jobban fejlődnek, erősebb növéské, üdébbek, mint a hasonló helyen álló egykoru közönséges kőristelepítvények.

Hogy ez az erőteljesebb növekvés nem a véletlen műve, hanem az amerikai kőris állandó tulajdonsága, igazolja Lenhard Antalnak az Erdészeti Lapok mult évi II. füzetében foglalt közleménye, a mely szerint tényleges megfigyelés útján ő is ugyanezt észlelte.

Ez évben a kőrisbogár meglehetősen nagy számban lépett fel nálunk, annyira, hogy a közönséges kőrisfiatalosokat több helyen két ízben is megfosztotta egymásután lombozatuktól; s bár az amerikai kőrisfiatalos a lekopasztott magas kőrisfiatalosokkal közvetlen szomszédságban van, ennek a rovar mit sem ártott.

Ez a két előnyös tulajdonság is elég arra, hogy az alkalmas helyeken az amerikai kőrinek helyet szorítsunk. Erdőgondnokságom nagy része ártéri erdő, több helyen oly magas fekvéssel, a mely mellett a hazai kőrisfajok is megtelepíthetők; ez a körülmény és az amerikai kőrinek fentebb jelölt két előnyös tulajdonsága, főleg pedig az, hogy még az alacsony árvizjárta helyen is erőteljesebb növést mutat, mint a közönséges, arra készített, hogy amerikai kőrist nevelve, a lasubb növéské és a kőrisbogártól sokat szenvedő közönséges kőrist, és esetleg a mélyebb árterek eddig egyedüli fanemét, a csekély értékű füzet a mily mértékben csak lehet, amerikai kőrisrel váltsam fel.

E szándékot végrehajtandó 1900 év tavaszán csemetekertem egy részét vásárolt amerikai kőris-maggal vetettem be. Lestem, vártam a sziklevek kibuvását, de bizony hiába, mert csak alig egy-két szem indult csirázásnak, a többi pedig elrohadt, elkorhadt. Az üresen maradt táblákon csak 5—6 lépésnyire egymástól hirdette egy-egy árva csemete, hogy minek kellett volna e helyen kikelni.

A mult év őszen azonban váratlan meglepetés ért. A 9 éves amerikai kőrifialos kimagasló törzsein ugyanis aránylag bő magtermés mutatkozott. Bevártam míg jól beért, akkor azután megszedtettem, s az üresen maradt táblákat bevettetem vele. Jóllehet a mag egészségesnek és épnek látszott, de tekintettel az anyafák fiatal voltára, nem sok reményt fűztem a vetéshez, s éppen e bizalmatlanságom folytán a rendesnél sűrűbben vettem arra számítva, hogy úgy is sok elpusztul.

Ez azonban nem így történt. Ez év tavaszán gyönyörűen ki kelt valamennyi, s most már 150,000 drb kiültethető csemetém van, melyek átlagosan 30—35 cm. magasak és erőteljes gyökérzetűek.

Az idén is van magtermés, nem olyan bő ugyan, mint tavaly, de talán össze tudok szedetni annyi magot, a mennyi a csemetekerben szükséges, annál is inkább mert most már ritkábban vettetek, okulva a tapasztaltakon.

Kressák Pál.

A Dobruđa beerdősítése. A Dobruđa — Romániának az Alduna és a Fekete-tenger között elterülő tartománya — fahiányáról ismeretes. Az erdőknek csaknem teljes hiánya s ennek folytán az éghajlati viszonyoknak kedvezőtlen volta oka annak, hogy ezen a fensíkon a mezőgazdaság sem fejlődhetik ki és 4—5 év alatt alig van ott egyszer közepes termés. Ezeknek a kedvezőtlen viszonyoknak megjavítása érdekében eddig mi sem történt, mihez az a téves nézet is járult, hogy fa a Dobruđsában nem tenyészhetik jól. Pedig úgy a terepviszonyok, mint a talaj alkata az ellenkezőről tanuskodnak s a lakosság öregebb részének tradícióként megmaradt az az emlék, hogy a Dobruđsának hajdan terjedelmes tölgyerdei voltak, melyet leginkább angol hajóskapitányok vettek meg potomáron.

Ezért igen érdekes a külügyi miniszterium útján kormányunkhoz érkezett az a hír, mely szerint a román földművelésügyi miniszterium nagyobb terjedelmű közös, illetőleg községi erdők telepítésének megkezdését már a folyó év őszen elrendelte.

Erre a célra csaknem minden községben 200—300 hektárnyi területet tartanak fenn és erdősítenek be több évre felosztva — hihetőleg tölgygyel.

A költségek, melyek erre a célra máris folyósítva vannak, mintegy két millió frankra rugnak.

Cserny Győző.

A román fa térfoglalása. A románországi fa, mely az ország kedvezőtlen gazdasági viszonyai miatt ujabban fokozott kihasználás tárgya, a német piacokat már nemcsak a tengeri úton keresi fel, mint eddig, hanem a Dunán is felhatol a bajor fapiacra. Nürnbergi konzulátusunk említi az 1900. évről szóló jelentésében, hogy az olcsó román fűrész-áru ez évben jelent meg először a dunai úton a délnémet fogyasztó helyeken.

Halálozások. *Déván* Róbert ny. m. kir. főerdőmester, a vinkovezei kir. főerdőhivatal volt főnöke, az Orsz. Erdészeti Egyesület alapító tagja f. é. november hó 24-én élete 65. évében Vrbanjen elhunyt. A vinkovezei kir. főerdőhivatal tisztikara külön gyászjelentésben tudatja egykori vezetőjének elhunytát. — *Steinhausz* József m. k. erdőmester (M.-Sziget) és *Homolka* Lajos ny. m. kir. főerdész (N.-Maros), az Orsz. Erd. Egyesület alapító tagjai elhunytak. Béke hamvaikra!